

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Факультет цивільної та господарської юстиції
Кафедра цивільного процесу

*До 150-ї річниці з дня відкриття першої
судової палати у м. Одеса*

Новели цивільного процесуального законодавства: ПРЕДСТАВНИЦТВО

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

м. Одеса, 16 травня 2019 року

Одеса
Фенікс
2019

УДК 347.9

Н 72

Укладачі:

Голубєва Н. Ю. – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного процесу, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Островська Л. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія»;

Коробенко О. О. – асистент кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія»;

Сатановська О. В. – старший лаборант кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія».

Новели цивільного процесуального законодавства:
Н 72 представництво : матер. Міжнар. наук.-практ. конфер. ; до 150-ї річниці з дня відкриття першої судової палати у м. Одеса (м. Одеса, 16 травня 2019 року) / за заг. ред. д.ю.н., проф. Н. Ю. Голубєвої. – Одеса : Фенікс, 2019. – 200 с.

Укр. та франц. мовами

ISBN 978-966-928-404-4

УДК 347.9

*Матеріали видано за авторською редакцією.
Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу
несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти
та структурні підрозділи вищих навчальних закладів та установ,
які рекомендували ці матеріали до друку.*

ISBN 978-966-928-404-4

© Національний університет «Одеська
юридична академія», 2019

Отже, ст. 4 Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» гарантує представництво інтересів дітей в судах центральними органами виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, а також службами у справах дітей.

Однак, враховуючи усе вищенаведене, до органів та інших осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах малолітніх чи неповнолітніх осіб або осіб, які визнані судом недієздатними або дієздатність яких обмежена можна віднести посадових осіб закладів охорони здоров'я, закладів для людей похилого віку, закладів для людей з особливими потребами тощо; осіб, в сім'ї яких проживає дитина, батьків-вихователів будинків сімейного типу, а також посадових осіб закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Корнілова Людмила Іванівна

*адвокат, експерт Громадського центру правосуддя Одеської області,
аспірантка кафедри цивільного процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»*

КОДЕКС З ПРОЦЕДУР БАНКРУТСТВА: НАСЛІДКИ СКАСУВАННЯ МОРАТОРІЮ НА СТЯГНЕННЯ МАЙНА ГРОМАДЯН УКРАЇНИ, НАДАНОГО ЯК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРЕДИТІВ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ

Інтегрування України до європейського простору неможливо уявити без процесу адаптації національного законодавства до законодавства ЄС. Наразі, адаптація національного права є пріоритетною складовою процесу інтеграції України до ЄС, що, у свою чергу, є пріоритетним напрямом української зовнішньої політики.

Суттєвим кроком в євроінтеграції української держави стало прийняття 18 жовтня 2018 року Верховною Радою України Кодексу з процедур банкрутства (далі – Кодекс), який набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та вводиться в дію через шість місяців з дня набрання чинності цим Кодексом. Цей

Кодекс встановлює умови та порядок відновлення платоспроможності боржника – юридичної особи або визнання його банкрутом з метою задоволення вимог кредиторів, а також відновлення платоспроможності фізичної особи.

Підписання Кодексу Президентом Петром Порошенком відбулося 15 квітня 2019 року, а опублікування в газеті Верховної ради України – Голосі України – 20 квітня 2019 року [3]. За цей час Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Кодексом, має розробити та подати до Верховної Ради України проект закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям цього Кодексу, забезпечити прийняття та приведення своїх нормативно-правових актів у відповідність із цим Кодексом та забезпечити прийняття та приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Кодексом.

Частиною 3 прикінцевих та перехідних положеннях Кодексу з процедур банкрутства, також вносяться зміни у Цивільному кодексі України, Законі України «Про заставу», Законі України «Про іпотеку», Законі України «Про виконавче провадження», Законі України «Про судовий збір» та Господарському процесуальному кодексу України.

В першу чергу слід звернути увагу, що найбільшого резонансу викликає частина 2 Прикінцевих та перехідних положень Кодексу з процедур банкрутства, у якій зазначається, що через один рік з дня введення в дію цього Кодексу втрачає чинність Закон України «Про мораторій на стягнення майна громадян України, наданого як забезпечення кредитів в іноземній валюті» (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 28, ст. 940; 2015 р., № 43, ст. 386).

Проблема численних непогашених боргів, передусім повернення кредитів, з року в рік ставала дедалі гострішою, особливо для позичальників. На думку законодавця, саме відновлення платоспроможності боржника фізичної особи покликане вирішити дану проблему та допоможе врегулювати питання реструктуриза-

ції, прощення (списання) заборгованості за кредитним договором в іноземній валюті, забезпеченим іпотекою.

Мораторій був введений в дію ще в 2014 році, який забороняв примусове відчуження рухомого і нерухомого майна позичальників (боржників), які мають кредитні зобов'язання за договорами споживчого кредиту в іноземній валюті [2]. Його запровадження було пов'язане в першу чергу з девальвацією гривні, в результаті чого залишок боргу позичальників фактично подорожчав удвічі і більшість позичальників просто не в змозі повноцінно оплачувати кредити. На момент запровадження, мораторій розглядався як тимчасовий захід до законодавчого врегулювання питань погашення валютних кредитів. Однак цей процес затягнувся і це призвело до того, що боржники перестали платити за іпотечні кредити.

Не можна залишити поза увагою частину третю ЗУ «Про мораторій на стягнення майна громадян України, наданого як забезпечення кредитів в іноземній валюті» в якій зазначено, що цей Закон втрачає чинність з дня набрання чинності законом, який врегульовує питання особливостей погашення основної суми заборгованості, вираженої в іноземній валюті, порядок погашення (ураховання) курсової різниці, що виникає у бухгалтерському та/або податковому обліку кредиторів та позичальників, а також порядок списання пені та штрафів, які нараховуються (були нараховані) на таку основну суму заборгованості [2].

Частиною 2 Прикінцевих та перехідних положень Кодексу з процедур банкрутства, встановлено, що протягом п'яти років з дня введення в дію цього Кодексу заборгованість фізичної особи, що виникла до дня введення в дію цього Кодексу, за кредитом в іноземній валюті, який забезпечений іпотекою квартири або житлового будинку, що є єдиним місцем проживання сім'ї боржника, реструктуризується за процедурою неплатоспроможності фізичної особи згідно з планом реструктуризації або з мировою угодою.

Однак зазначенні у частини 2 Прикінцевих та перехідних положень Кодексу особливості реструктуризації фінансової заборгованості не зовсім відповідають цим вимогам, оскільки на прак-

тиці це може призвести до нових спорів про виселення боржників та позбавлення їх права на житло, яке передбачене ст. 47 Конституції України, яка зазначає, що ніхто не може бути примусово позбавлений житла інакше як на підставі закону за рішенням суду [1].

Позитивним є детальне визначення Кодексом з процедур банкрутства точного складу членів сім'ї боржника, якими вважаються самі члени сім'ї боржника, які проживали в квартирі або житловому будинку, що є предметом забезпечення, на момент укладення іпотечного договору та проживають на момент відкриття провадження у справі про неплатоспроможність, а також діти цих осіб, які народилися після укладення іпотечного договору.

Ще однією особливістю Кодексу з процедур банкрутства є те, що склад і розмір грошових вимог забезпеченого кредитора за зобов'язаннями, які виникли з кредиту в іноземній валюті, який забезпечений іпотекою квартири або житлового будинку, що є єдиним місцем проживання сім'ї боржника, визначаються в національній валюті за курсом, встановленим Національним банком України на дату відкриття провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи. Однак слід зауважити, що до розміру вимог такого забезпеченого кредитора не включаються штрафні санкції та пеня.

Увагу привертає і той момент, що у разі якщо загальна площа квартири, обтяженої іпотекою, не перевищує 60 квадратних метрів або житлова площа такої квартири не перевищує 13,65 квадратного метра на кожного члена сім'ї боржника, або якщо загальна площа житлового будинку, обтяженого іпотекою, не перевищує 120 квадратних метрів, тому строк погашення вимог забезпеченого кредитора за зобов'язанням боржника становить 15 років. На десять років план реструктуризації укладається у тому разі, якщо загальна площа квартири, обтяженої іпотекою, перевищує 60 квадратних метрів або житлова площа такої квартири перевищує 13,65 квадратного метра на кожного члена сім'ї боржника, або якщо загальна площа будинку, обтяженого іпотекою, перевищує 120 квадратних метрів.

Боржник та забезпечений кредитор за погодженням можуть встановити в плані реструктуризації або мировій угоді інші умови та порядок погашення вимог забезпеченого кредитора, за умови, що вони є не гіршими для інтересів боржника.

Законодавець не оминув і питання прощення (списання) залишку заборгованості за кредитним договором в іноземній валюті, забезпеченим іпотекою, що визначається як різниця між розміром вимог забезпеченого кредитора, визнаних господарським судом у справі про неплатоспроможність боржника, та розміром вимог забезпеченого кредитора, які підлягають погашенню, здійснюється після повного виконання зобов'язань боржником за реструктуризованим зобов'язанням. У разі якщо боржник не має фінансових можливостей погашати вимоги забезпеченого кредитора, господарський суд за клопотанням боржника відмовляє у затвердженні плану реструктуризації та закриває провадження у справі про неплатоспроможність.

Отже, проаналізувавши основні новели та ключові положення Кодексу з процедур банкрутства, які стосуються боржників за іпотечними кредитами, можна зазначити, що його прийняття є значним кроком вперед у законодавчому врегулюванні даного питання. Однак беззаперечним є той факт, що положення Кодексу потребують вдосконалення, оскільки наразі він не містить завершених правових механізмів та регламентації суперечливих питань. Звичайно, такі зміни повинні позитивно вплинути як на правовий, так і на економічний простір в цілому, а можливо і спонукатимуть до перегляду самої процедури кредитування, але на скільки такі нововведення будуть ефективними, покаже практика.

Список використаної літератури:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 304. Ст. 141.
2. Про мораторій на стягнення майна громадян України, наданого як забезпечення кредитів в іноземній валюті: Закон України від 03.06.2014 року № 1304-VII. Дата оновлення: 15.07.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1304-18> (дата звернення: 14.04.2019).
3. Кодекс України з процедур банкрутства // Голос України. 2019. 20 квітня.